

कृषि यान्त्रिकरण अनुदान वितरण सम्बन्धि कार्यविधि, २०८०

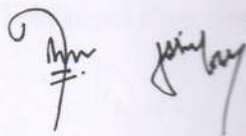
कार्यपालिकाबाट स्वीकृत मिति: २०८०।०५।२९

प्रस्तावना: कृषि पेशालाई व्यवसायिक बनाउने तथा कृषिमा यान्त्रीकीकरण र आधुनिकीकरण गर्ने कार्यका लागि आवश्यक कृषि औजारहरूमा कृषकहरूलाई सरल र सहज पहुँच स्थापित गर्न वाञ्छनीय भएकाले स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा १०२ (२) ले दिएको अधिकार प्रयोग गरी यो कार्यविधि स्वीकृत गरी जारी गरिएको छ ।

परिच्छेद-१

प्रारम्भिक

१. **संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ:** (१) यस कार्यविधिको नाम "कृषि यान्त्रिकरण अनुदान सम्बन्धि कार्यविधि, २०८०" रहेको छ ।
(२) यो गाउँ कार्यपालिकाको बैठकले स्वीकृत गरेको मितिबाट लागू हुनेछ ।
२. **परिभाषा:** विषय वा प्रसङ्गले अर्को अर्थ नलागेमा यस कार्यविधिमा,
 - क. "कार्यविधि" भन्नाले कृषि यान्त्रिकरण अनुदान सम्बन्धि कार्यविधि, २०८० लाई सम्झनु पर्छ ।
 - ख. "गाउँपालिका" भन्नाले "मार्मा गाउँपालिका, दार्चुला" लाई सम्झनु पर्छ ।
 - ग. "यान्त्रिक सामग्री" भन्नाले कृषि पेशालाई व्यवसायिक तथा आधुनिकीकरण गर्ने कार्यका लागि आवश्यक पर्ने कृषि औजार भन्ने सम्झनु पर्छ ।
 - घ. "अनुदान" भन्नाले सूचीकृत आपूर्तिकर्ताबाट खरिद गरिएका कृषियन्त्र, औजार, उपकरण तथा अन्य यान्त्रिक मेशिनरी सामग्रीहरू खरिद मूल्यमा तोकिए बमोजिम हुने गरी ५० प्रतिशत रकमले हुन आउने गरी सम्बन्धित लाभग्राही वा आपूर्तिकर्ता लाई उपलब्ध गराइने रकम भन्ने सम्झनु पर्छ ।
 - ङ. "कृषक समूह" भन्नाले यस गाउँपालिका वा अन्य सरकारी निकायमा कानून बमोजिम दर्ता भएको कृषक समूह सम्झनु पर्छ ।
 - च. "कृषि सहकारी" भन्नाले यस गाउँपालिका वा अन्य सरकारी निकायमा कानून बमोजिम दर्ता भएको कृषि सहकारी सम्झनु पर्छ ।
 - छ. कृषि उद्यमी, कृषि कम्पनी तथा कृषि फर्म भन्नाले उद्योग तथा पर्यटन कार्यालय वा आन्तरिक राजस्व कार्यालय वा कम्पनी रजिष्टारको कार्यालय वा यस गाउँपालिकामा दर्ता भएका उद्यमी, कम्पनी वा फर्म भन्ने सम्झनु पर्छ ।
 - ज. "कृषिजन्य सामग्री" भन्नाले गाउँपालिकाको कृषि विकास तथा पशु सेवा शाखाको कार्यक्रमबाट वितरण गरिने कृषिजन्य सामग्री भन्ने सम्झनु पर्छ ।

परिच्छेद-२

कार्यक्रम सञ्चालन तथा व्यवस्थापन

३. कार्यक्रम सञ्चालन: (१) गाउँपालिकाको स्वीकृत कार्यक्रम अनुसार ५० प्रतिशत अनुदानमा कृषि यन्त्र, औजार, उपकरण तथा अन्य यान्त्रिक मेशिनरी सामग्री वितरण तपसिल बमोजिमका विधिबाट कार्यान्वयन गरिनेछ ।

(क) माग सङ्कलन

(ख) माग छनोट गर्ने

(ग) आपूर्तिकर्ताको छनोट

(घ) मारमा गाउँपालिका कृषि शाखाबाट वा लाभग्राही आफैले खरीद गर्न सकिने ।

(ङ) लाभग्राहीसंग समझौता गरेर ५०% रकम लाभग्राहीबाट र ५०% रकम मारमा गाउँपालिका कृषि शाखा बाट आपूर्तिकर्तालाई बुझाउनु पर्ने ।

(२) कार्यक्रममा सहभागी हुन इच्छुक सम्भाव्य लाभग्राहीले निम्न कागजात सहित गाउँपालिकाले आह्वान गरेको ७ देखि १५ दिनको अवधि सहितको सूचनामा तोकिए अनुसार हुने गरी अनुसूची-१ बमोजिमको कागजात सहित यस गाउँपालिकाको कृषि विकास शाखामा अनुसूची-२ बमोजिमको निवेदन पेश गर्नुपर्नेछ ।

४. अनुगमन तथा मूल्यांकन समिति: (१) कार्यक्रम सञ्चालनका लागि तोकिएबमोजिमको कृषि यान्त्रिक सामग्रीमा अनुदान कार्यक्रमलाई प्रभावकारी ढङ्गबाट सञ्चालन गर्नका लागि तपसिल बमोजिमको एक अनुगमन तथा मूल्यांकन समिति रहनेछः

क. गाउँपालिकाको अध्यक्ष .संयोजक

ख. गाउँपालिका उपाध्यक्ष .सदस्य

ग. प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत .सदस्य

घ. जिन्सी शाखा प्रमुख वा प्रतिनिधि .सदस्य

ङ. आर्थिक प्रशासन शाखा प्रमुख वा प्रतिनिधि .सदस्य

च. योजना शाखा वा प्रतिनिधि .सदस्य

छ. कृषिशाखाको प्रमुख वा प्रतिनिधि .सदस्य सचिव

समितिको बैठकमा आवश्यकता अनुसार अनुदानमा वितरण गरिने यान्त्रिक सामग्रीसँग सम्बन्धित प्राविधिक कर्मचारीलाई आमन्त्रण गर्न सकिनेछ ।

(२) अनुगमन तथा मूल्यांकन समितिको काम कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछः

क. गाउँपालिकाको स्वीकृत कार्यक्रम अनुसार अनुदानमा वितरण गरिने कृषि यान्त्रिक औजारको सम्बन्धित प्राविधिकबाट निर्माण भई आएको प्राविधिक स्पेसिफिकेशन (Technical Specification) तथा लागत अनुमान स्वीकृत गर्ने,

  2

- (यदि गाउँपालिकामा कृषि यान्त्रिक औजारसँग सम्बन्धित प्राविधिक नभएको खण्डमा गाउँपालिकाले अन्य सम्बन्धित कार्यालय वा नेपाल सरकारको मान्यता प्राप्त संस्थाबाट इजाजत प्राप्त व्यक्ति वा संघसंस्थालाई प्राविधिक स्पेसिफिकेशन (Technical Specification) तथा लागत अनुमान बनाउन लगाई स्वीकृत गर्न सक्नेछ ।
- ख. लाभग्राहीहरूले उपदफा (क) बमोजिम कृषि यान्त्रिक औजार खरिद गरे वा नगरेको अनुगमन तथा मूल्यांकन गरी बडा कार्यालयको सिफारिस सहित भुक्तानीको लागि सिफारिस गर्ने,
- ग. कृषि यान्त्रिक औजारसँग सम्बन्धित अनुगमन तथा मूल्यांकनको प्रतिवेदन पेश गर्ने ।

परिच्छेद ३

लाभग्राही छनौट सम्बन्धी व्यवस्था

५. लाभग्राही छनौटका आधारहरू: (१) कृषि यन्त्र औजार उपकरण लगायतका कृषिजन्य उपकरणका सामग्रीहरू माग गरेका आवेदकहरू मध्येबाट गाउँ कार्यपालिका वा गाउँ सभाको बैठकबाट निर्णय भए बमोजिम हुनेछ । साथै लाभग्राही छनौटका आधारहरू अनुसूची-४ बमोजिम हुनेछ ।

परिच्छेद ४

अनुदान रकम निर्धारण र भुक्तानी प्रक्रिया

६. अनुदान रकम निर्धारण र भुक्तानी प्रक्रिया

(१) कृषि यान्त्रिकरण वापतको रकम भुक्तानीको लागि अनुसूची-३.१ बमोजिमको निवेदनसँगै अनुसूची-१ मा उल्लेख गरेको कागजातका साथै तपसिल बमोजिमका कागजातहरू लाभग्राहीले संलग्न राखी कार्यालयमा पेश गर्नुपर्नेछ । आवेदकको हकमा अनुसूची-३.२ बमोजिमको निवेदनसँगै कार्यालयमा पेश गर्नु पर्नेछ ।

क. दफा ४ को उपदफा २ (ग) बमोजिम अनुगमन तथा मूल्यांकन समितिको प्रतिवेदन प्राप्त हुनुपर्ने,

ख. कृषि यान्त्रिकरण वितरण गरेको फोटोहरू

परिच्छेद-५

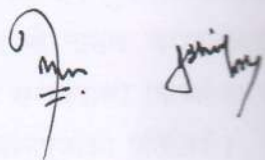
लाभग्राहीको शर्त सम्बन्धी व्यवस्था

७. लाभग्राहीले शर्तको पालना गर्नुपर्ने: यस कार्यविधि बमोजिमका लाभग्राहीले तपसिल बमोजिमको शर्तहरू पालना गर्नुपर्नेछः
- (क) गाउँपालिकाबाट अनुदान प्राप्त गरी खरिद गरिएको सामग्री विक्री वितरण गर्न पाइनेछैन ।
- (ख) अनुदान प्राप्त सामग्रीको दुरुपयोग भएको पाइएमा कानून बमोजिम कारवाही हुनेछ ।

परिच्छेद-६

विविध

८. बाधा अड्काउ फुकाउने अधिकार: यस कार्यविधिमा कुनै द्विविधा उत्पन्न भएमा सोको व्याख्या गर्ने वा बाधा अड्काउ फुकाउने अधिकार गाउँ कार्यपालिकामा निहित रहनेछ ।
९. बचाउ: यो कार्यविधि जारी हुनुपूर्व भएका यससँग सम्बन्धित कार्यक्रमका कामहरू यसै कार्यविधि बमोजिम भएको मानिनेछ ।
१०. संसोधन वा खारेजी: गाउँ कार्यपालिकाले आवश्यकता बमोजिम यस कार्यविधिलाई संसोधन वा खारेजी गर्न सक्नेछ । साथै प्रचलित नेपाल कानूनसँग बाझिएकोमा त्यसरी बाझिएको हदसम्म अमान्य हुनेछ ।

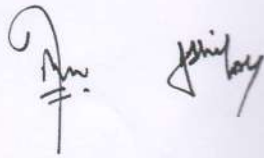
अनुसूची - १

क. कृषक समूह तथा उपभोक्ताको लागि

१. कृषक समूह दर्ताको प्रमाणपत्रको प्रतिलिपी
२. समूहको निर्णयको प्रतिलिपी,
३. सम्बन्धित वडा कार्यलयको सिफारिस पत्र
४. यदि समूहको कुनै सदस्यले एकल रूपमा लिन चाहेमा समूहको निर्णय सहितको सिफारिस पत्र पेश गर्नुपर्ने,
५. मेशिनरी औजार संचालन तथा मर्मत सम्बन्धि तालिम लिएको भएमा सो प्रमाणपत्रको प्रतिलिपी,
६. जग्गाधनी लालपुर्जाको प्रतिलिपी ।

ख. कृषि सहकारी संस्था/ निजी फर्म/ कृषि उद्यमी उपभोक्ताको लागि

१. संस्था दर्ता प्रमाणपत्रको प्रतिलिपी,
२. संस्था नविकरणको प्रमाणको प्रतिलिपी
३. संस्थाको पान प्रमाणपत्रको प्रतिलिपी
४. सम्बन्धित वडा कार्यलयको सिफारिस पत्र
५. गत आ.व. को कर चुक्ता प्रमाणपत्रको प्रतिलिपी
६. संस्थाको आफ्नो नाममा जग्गा नभई करारमा
- लिएको भए सम्झौताको (कम्तीमा पाँच वर्ष) प्रमाणहरु सहित पेश गर्नुपर्ने,
८. जग्गाधनी लालपुर्जाको प्रतिलिपी ।

अनुसूची - २.१

अनुदानमा कृषि यन्त्र उपकरण प्राप्त गर्न चाहने उम्मेदवारले मारमा गाउँपालिका कृषि विकास शाखामा पेश गर्ने निवेदनको ढाँचा

रु १० को टिकट

मिति:.....

श्री प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत ज्यू

मारमा गाउँपालिका, लटीनाथ दार्चुला

विषय: कृषि यन्त्र उपकरण अनुदानमा उपलब्ध गराई पाउँ।

मलाई/हामीलाई खाद्यान्न बाली, तरकारी र फलफूल उत्पादन कार्यमा उपयोग गर्नका लागि "कृषि यन्त्रीकरण अनुदान कार्यक्रम कार्यान्वयन कार्यविधि २०८०" अनुसार को मिति.....मा कृषि विकास शाखाबाट प्रकाशित सूचनाको आधारमा..... कृषि यन्त्र उपकरण अनुदानमा उपलब्ध गराई पाउनका लागि अनुसूची १ बमोजिमको कागजातहरु संलग्न गरी यो निवेदन गर्दछु/ छौं।

संलग्न कागजातहरु

- १.
- २.
- ३.
- ४.
- ५.

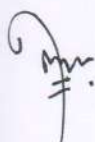
निवेदक

नाम:.....

दस्तखत:.....

संस्थाको नाम:.....

संस्थाको छाप:.....

अनुसूची -२.२

अनुदानमा कृषि औजार यन्त्र तथा उपकरणहरू प्राप्त गर्न चाहने उपभोक्ताले पेस गर्ने प्रस्तावको ढाँचा मिति.....

श्री प्रमुख प्रशासकीय ज्यू

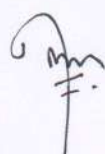
मार्मा गाउँपालिका, दार्चुला

(क) उपभोक्ता विवरण

१. नाम..... नागरिकता नं..... जारी मिति.....
२. सस्था दर्ता नं..... दर्ता मिति..... दर्ता गर्न निकाय.....
३. स्थायी ठेगाना जिल्ला..... गा पा /न पा..... वडा नं..... टोल.....
४. हालको ठेगाना जिल्ला..... गा पा /न पा..... वार्ड नं..... टोल.....
५. सम्पर्क मोबाईल नं..... फोन नं..... ईमेल.....
६. सम्पर्क व्यक्तिको
नाम..... पद..... मोबाईल
नं..... ईमेल.....
७. सदस्य सख्या महिला..... पुरुष..... जनजाती..... अन्य.....
८. लाभान्वित कृषक संख्या प्रत्यक्ष..... अप्रत्यक्ष जम्मा.....
९. प्राप्त गर्न चाहेको कृषि औजार यन्त्र तथा उपकरणहरूको विवरण

सि न	यन्त्रको नाम	ब्राण्ड	मोडेल	हर्ष पावर/साईज	अनुमानित बजार मुल्य रु	अनुदान रकम रु

१० माग गरिएको कृषि औजार यन्त्र तथा उपकरणहरू माग गर्नुको औचित्य.....

११ उपलब्ध भौतिक पुर्वाधारहरू सिचाई सडक र बिधुत आदीको अवस्था

१२ सस्थाको आर्थिक अवस्था हितकोष समेत

१३ उत्पादित कृषिजन्य वस्तुहरूको लागी उपलब्ध बजारहरू तथा हालको बिक्रीको अवस्था

कुलउत्पादन	बिक्री परिमाण	प्राप्त आय
------------	---------------	------------

१

२

३

१४ कृषि औजारयन्त्र तथा उपकरणहरू अनुदानमा लिन म/हामी छनोट भएमा अनुदान बाहेकको नगद तिरी कार्यक्रममा सँगलन हुन सहमत छु/छौं।

माथी पेस गरेकव विवरण ७क साचो छ झुट्टा ठहरिए प्रचलित कानुन बमोजिम कारवाही सहुला बुझाउला ।
मलाई /हामीलाई मन्त्रालयबाट व्यवस्था भए बमोजिमको अनुदान उपलब्ध गराईदिन हुन अनुरोध गर्दछु /
छौं।

निवेदक

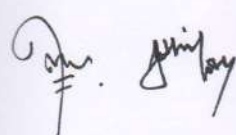
सही:

नाम:

पद:

मिति:

औठाछाप:

अनुसूची -२.३

स्वघोषणा पत्र

१. मेरो/ हाम्रो समुह/ संस्था वा अनुदानउपभोग गर्ने संस्थाका सदस्यहरुवा संस्थाबाट संचालित व्यवसाय नेपालको नियम कानून द्वारा वर्जित कार्यमा संलग्न हुने छैन ।
२. म /हामी कुनै गम्भिर एब नकरात्मक प्रकृतिको पेसामा संलग्न रहेका छु /छैनौ ।
३. म / हामीले नेपालको प्रचलित कानून बमोजिम तिर्नु पर्ने कर तिर्न दायित्व पुरा गरेका छु/ छौ ।
४. म/ हामीले बातावरणमा नकरात्मक प्रभाव पार्ने कुनैपनि कृयाकलापहरु संचालन गरेका /गर्ने छैन /छैनौ ।
५. म/ हामी/ निर्देशनालयको अनुदान प्रकृयाको सर्तहरुको पुर्ण पालना गर्न सहमत छु/ छौ ।
६. म/ हाम्रो संस्थाले बिगत २ वर्षमा कृषि विकास निर्देशनालय र कृषि ज्ञानकेन्द्र बाट कुनै किसिमको कृषि औजार उपकरण अनुदानमा तथा निसुल्क प्राप्त गरेका छैनौ । यदि त्यसरी लिएको देखिएमा जुन सुकै बखत सम्झौता रद्द गर्न तथा कानून बमोजिम सजाय भोग्न मेरो मन्जुरी छ ।
७. म/ हामी निर्देशनालय बाट अनुदानमा प्राप्त गरेको कृषि औजार उपकरण कृषि कार्यमा मात्र प्रयोग गर्नेछु ।
८. म/ हामीले अनुदानमा प्राप्त गरेको कृषि औजार उपकरणहरु कसैलाई बिक्री गर्ने छैन १ वर्ष पछि अनुगमन गर्दा पनि औजार उपकरण बिक्री गरेको देखिएमा निर्देशनालयले जुनसुकै कार्यवाही गर्दा पनिम सहन तयार छु । र त्यस्तो सजाय पाएमा ३ वर्ष सम्म प्रदेश सरकारको कुनैपनि अनुदान कार्यक्रममा अनुदान माग नर्ने छैन ।
९. म/ हामीले निर्देशनालय बाट प्राप्त अनुदानमा प्राप्त गरेको कृषि औजार उपकरण अरु कसैलाई भाडामा दिनु परेमा अरुभन्दा सुपत दरमा उपलब्ध गराउने छौ ।
१०. म/ हामी माथी उल्लेखित विवरण वा जानकारी गलत प्रमाणित भएमा प्रचलित कानून नियम अनुसार कारवाहीको भागिदार बन्ने स्व घोषणा गर्दछु / गर्दछौ ।

ल्याप्चे/सहि छाप

दाँया	बाँया

- i. हस्ताक्षर
- ii. नाम
- iii. पद:
- iv. समुह/सहकारी/फर्मको नाम
- v. ठेगाना
- vi. मिति
- vii. छाप

अनुसूची - ३.१

अनुदान रकम भुक्तानी निवेदन फारमको ढाँचा

(उपभोक्ता प्रयोजनको लागि):

श्रीमान प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत ज्यू

मानार्थ गाउँपालिका लटीनाथ दार्चुला ।

विषय : भुक्तानी सम्बन्धमा ।

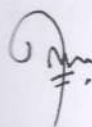
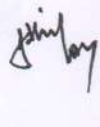
महोदय सादर निवेदन यस प्रकार छ की मानार्थ गाउँपालिका कृषि शाखाको आ.व. २०८० /०८१ को यन्त्रिकरण वितरण कार्यक्रम अनुसार मेरो/हाम्रो प्रस्ताव छनोट भई तौहा कार्यालय सँग सम्झौता भए अनुसार मैले/हामीले श्री.....सप्लायर्स बाट यान्त्रिकरण उपकरण खरिद गरि ल्याएको सकेको र मैले/ हाम्रो समुहले बिल अनुसारको ५० प्रतिशतबाट हुन आउने रकम रु (अक्षरपी) तिरि सकेको र बाँकी ५० प्रतिशतबाट हुन आउने रकम रु (अक्षरपी) उक्त सप्लायर्स लाई भुक्तानी गरिदिन हुन बिल समेत संलग्न यो निवेदन पेश गरेको छु/छौ ।

निवेदन:

नाम थर:

ठेगाना:

दस्तखत:

अनुसूची - ३.२

अनुदान रकम भुक्तानी आवेदन फारमको ढाँचा

(आपूर्तिकर्ता प्रयोजनको लागि):

मिति:

श्री अनुसूच प्रशासकीय अधिकृत ज्यू,

सम्बन्धित गाउँपालिका, लटीनाथ दार्चुला

विषय: अनुदान रकम भुक्तानी पाउँ बारे

उत्प्रेक्षित विषय सम्बन्धमा तहाँ कार्यालयको च. न मिति को कार्यदिशा अनुसार मेरो फर्मबाट तयारीतमा उल्लेखित कृषि औजार यन्त्र उपकरण हरू तयारीतका कृषक, कृषक समूह, कृषि तथा बहुउद्देशिय सहकारी संस्था/ निजी कृषि फर्म, कम्पनी ले आफ्नो तर्फ बाट व्यहोर्ने नगद रकम भुक्तानी गरी लगिसकेको हुनाले तहाँ कार्यालय बाट दिनुपर्ने अनुदान रकम रु. (अक् रूपी) भुक्तानी पाउँ भनी आवश्यक कागजात यसै निवेदन साथ संलग्न राखी पेश गरेको छु ।

तयारीत

क्र.सं.	कृषक, कृषक समूह, कृषि तथा बहुउद्देशिय सहकारी संस्था/ निजी कृषि फर्म, कम्पनी	ठेगाना	कृषि औजारको नाम	परिमाण	जम्मा रकम (रु.)	उपभोक्ताले व्यहोर्ने रकम (रु.)	अनुदान पाउने पर्ने रकम (रु.)
१.							
२.							
			जम्मा				

आवश्यक कागजातहरू:

१. कृषक, कृषक समूह, कृषि तथा बहुउद्देशिय सहकारी संस्था/ निजी कृषि फर्म, कम्पनीले उपकरण बुझ्नेको भरपाई.... थान ।
२. विलवीजक..... थान ।
३. कार्यालय संग भएको सम्झौताको फोटोकपी ।
४. सम्भव भएसम्म उपकरण वितरण गरेको फोटोहरु ।

आपूर्तिकर्ताको नाम :

पद:

कार्यको/संस्थाको नाम :

ठेगाना :

मिति :

अनुसूची-४

छोटो मूल्यांकनका आधारहरू / सूचकहरू तथा पूर्णाङ्क :

क्र.सं.	छोटो मूल्यांकन का आधारहरू	पूर्णाङ्क	प्रमाणङ्क	कैफियत
१	कृषि औजार यन्त्र उपकरण मांग गरेको औचित्य	१०		मांग गरेको औजार यन्त्र उपकरणले उपभोक्ताको आवश्यकता सामान्य रूपमा सम्बोधन गर्छ भने सामान्य, धेरै हदसम्म सक्छ भने मध्यम र पूर्ण रूपमा सक्छ भने उत्तम मानी अंक प्रदान गर्ने ।
२	उपभोक्ताको किसिम	१०		व्यक्तिगत कृषक भए सामान्य, कृषक समूह या निजी फर्म/कम्पनी भए मध्यम, कृषि तथा बहुउद्देशिय सहकारी भए उत्तम मानी अंक प्रदान गर्ने
३	उपभोक्ताको अनुभव	१०		व्यवसायिक खेतीको अनुभव २ वर्ष सम्म मात्रै भए सामान्य, ५ वर्षको भए मध्यम र ५ वर्ष भन्दा माथि को भए उत्तम मानी अंक दिनुपर्ने
४	उपभोक्ताको सक्रियता तथा पुर्याएको सेवाको अवस्था	१०		आफूमा मात्र सीमित भएकोलाई सामान्य, चार छिमेक सम्म सेवा पुर्याइ रहेकोमा मध्यम र टाढा सम्म पनि सेवा पुर्याइ रहेको भए उत्तम मानी अंक प्रदान गर्ने
५	खेतीको	१०		निर्वाहमुखी भए सामान्य, १ देखि ३ हे. सम्मको खेतीलाई मध्यम र ३ हे. भन्दा बढिको भएमा उत्तम मानी अंक प्रदान गर्ने
६	उत्पादित वस्तुहरूको बाजार अवस्था	१०		कुल उत्पादनको ५०% बिक्री हुने गरेकोमा सामान्य, ५०-७५% सम्म बिक्री हुने गरेकोमा मध्यम ७५% भन्दा बढि बिक्री हुने गरेको भएमा उत्तम मानी अंक प्रदान गर्ने
७	उपभोक्ताको समावेशिता	१०		एकल महिला, दलित र आर्थिक अवस्था निकै दैनिया भई वडा वाट प्रमाणित भएको वर्गको सहभागिता हेरी सामान्य, मध्यम वा उत्तम मणि अंक प्रदान गर्ने
८	आर्थिक कारोबार	१०		वार्षिक २ लाख सम्मको कारोबार गर्ने लाई सामान्य, २ देखि ५ लाख सम्मको कारोबार लाई मध्यम र ५ लाख भन्दा माथिको कारोबारलाई उत्तम मानी अंक प्रदान गर्ने ।
९	बौतिक पूर्वाधा(सडक, सिंचाई, विजुली आदी) को सुविधा	१०		न्यूनतम रूपमा मात्र उपलब्ध भए सामान्य, आवश्यकताको आधिजति मात्र उपलब्ध भए मध्यम र प्रयास छ भने उत्तम अंक प्रदान गर्ने ।
१०	बैज्ञानिक दृष्टिकोणले उपयुक्त	१०		कृषि औजार यन्त्र उपकरण प्रयोग गर्न उपभोक्ताको भौगोलिक क्षेत्र तथा जग्गा कत्तिको उपयुक्त छ, सोको आधारमा सामान्य, मध्यम वा उत्तम मानी अंक प्रदान गर्ने ।

नोट : योपि उल्लेखित मूल्यांकनका आधार / सूचक हरूको सामान्य देखिए ४, मध्यम देखिए ६ र उत्तम देखिए १० अंक प्रदान गर्ने